

„Törpe gombóc” őszibarack törzsré oltva

Csonthéjasok törpe alanyon

SOK HÁZIKERTI TERMESZTŐ TESZI FEL A KÉRDÉST, HOGY A KIS KERTJÉBEN, VAGY A BALKONJÁN HOGYAN TUDNA MEGHONOSÍTANI CSONTHÉJAS GYÜMÖLCSFÁKAT. A LERAKATOK NAGY VÁLASZTÉKBAN KÍNÁLNAK FAJTÁKAT, DE EGY-KÉT ÁRUDÁN KÍVÜL NEM LEHET KAPNI TÖRPE CSONTHÉJAS ALANYOKON ÁLLÓ FÁKAT. FELMERÜL A LEHETŐSÉG, HOGY A KERTÉSZKEDŐK SAJÁT MAGUK MEGOLDJÁK EZT A PATTHELYZETET, EHHEZ AZONBAN LEGELŐSZÖR IS HOZZÁ KELL JUTNI AZ ADOTT FAJHOZ KELLŐ TÖRPE ALANYHOZ, KIS MENNYISÉGBEN. ITT KEZDŐDIK A PROBLÉMA. HA NEHÉZ TÖRPE ALANYÚ OLTVÁNYT BESZEREZNI, TÖRPE ALANYT MÉG NEHEZEBB. MIRE VAN JELENLEG LEHETŐSÉGÜNK, MILYEN OLTVÁNYOKAT ÉS ALANYOKAT ÁRULNAK EURÓPÁBAN, SZŪKEBB KÖRNYEZETÜNKBEN?

PALESITS ZSOLT

Hollandiában 20-30 évvel ezelőtt már jég- és márdárhálót használtak a cseresznyéseik védelmére. Több gyümölcsfajt pedig a szabályozhatóbb öntözés végett fólia alá tettek. A késő tavaszi fagyokkal, viharokkal, erős szelekkel, jégesőkkel, hol aszályal, hol özvénzzel járó globális fölmelegedés meggyor-

sítja azt a folyamatot, hogy minél több gyümölcsöst vigyünk védett helyre, jégfaló alá. Kinek a fejében fordult már meg, hogy a nagyüzemi intenzív termesztésben használt oltványok jók lehetnek a kis-kertekben? Pedig a válasz egyszerű: igen! Mindkét esetben alacsony törzsmagasságra, kis növekedési

erélyre és kisméretű, kézzel könnyen szedhető fára van szükségünk. Nézzük fajonként a lehetőségeket!

Cseresznye és meggy

Az intenzív gyümölcsstermesztés hozadéka, hogy az alma mintájára sűrű ültetésű cseresznyeültetvényeket hozzanak létre. Az intenzív cseresznyések jégháló alatt, csepegtetőöntözéssel, tápoldatozóval ellátva igazán korszerűnek tekinthetők. Manapság egyre

GiSeLa 5 alanyú intenzív cseresznye bemutatókert

kevesebb a munkaerő, a szedést pedig embereknek kell végezni, ha friss fogyasztásra termelünk. Követelmény a fák kis magassága (kézzel, földről minél nagyobb arányban szedhető legyen), a fajták egyszerre érése, természetesen a nagy mennyiség és a kiváló méret, valamint a minőség mellett. A cseresznye és a meggy ugyanazon alanyokra szemezhető, oltható, a különbség csak annyi, hogy a meggyeket egyre inkább rázógéppel szüretelik, így kevés törpe alanyú, intenzív ültetvény készül e fajból.

Cseresznyeoltványok egy görög faiskolában, GiSeLa 5 alanyon. A háttérben termő cseresznyeültetvény

A *GiSeLa 5* és *6* Németországban fajkeresztzéssel előállított hibrid, mindkettő általában merisztémaszaporítással, de akár hajtásdugványozással is szaporítható. A cseresznyefajtákkal jól, de a meggyekkel is megfelelően összeférnek. A *GiSeLa 5* az oltványok növekedését, a fák méretét 50-60%-kal csökkenti. Ez nagyon jelentős! A *GiSeLa 6* egy picit erősebb növekedésű fát eredményez. Kis kertekbe és balkonokra ezeken az alanyokon megfelelő „fácskák” nevelhetők. Tudnunk kell azonban, hogy extenzív körülmények között, nem megfelelő öntözés és tápanyag-utánpótlás esetén a fák elcsökevényesednek, a gyümölcsök mérete kisebb lesz. Ennek ellenére érdemes próbálkozni ezeken az alanyokon nevelt fakkal. Németországban más cseresznye-törpealanyok is futnak, például a Weiroot-sorozat, vagy a *PIKU 3*. , Csehországban pedig a *P-HL-A*, hasonlóan jó.

Szilva és kajszli

Egy régi német szilvafajta, a *Wangenheim* kapcsán figyeltek fel arra, hogy a kis fákon termő gyümölcsök magjai jól kelnek és homogén csemeteállományt adnak. A magvetés mellett elkezdtek szelektálni és találtak jól dugványozható

Intenzív kajszli- és japánszilva-ültetvény jégháló alatt, csepegtetőöntözéssel

változatokat, majd még jobban tökéletesítették az anyagot, és a vírusmentesítést követően megindult a merisztémaszaporítás, új fantáziánévvel létrejött a *Wavit* alany. Erre az alanyra lehet szemezni szilvát és kajszibaracot is, kiválóan összefér ezekkel a fajok-

Törpe nektarin konténerben, balkonra

kal. Jól szemezhető, korán termőre fordulnak rajta a fajták és nagyon bőven teremnek. Lengyel tapasztalatok szerint középérésű, féltörpe fák lesznek ezen az alanyon. Gyökérzete jól rögzíti a fákat, sarjat nem, vagy alig nevel. A Nébih tordasi kajszifajtagyűjteménye is ezen az alanyon tekinthető meg.

A *St. Julien A* csak 20%-kal kisebb fákat ad, mint a Magyarországon általánosan használt mirobálán magonc alanyok. Mégis, kis kertekbe nagyon ajánlom. Jó az affinitása mind a szilvával, mind a kajszival. A fajták korábban fordulnak termőre rajta, bőségesen teremnek, ráadásul nem, vagy csak igen gyéren sarjadzik. Fás dugvánnyal jól szaporítható, csemétéje jól szemezhető, jól oltható.

Őszibarack

Érdekes, hogy az őszibaracknál nem merült fel a törpésítés igénye a nagyobb termesztő országokban. De maga a faj eleve nem „jegenyetermetű”, nem nő az égig. Talán emiatt nem merült fel a törpésítés nála. Viszont az utóbbi időkben megjelent egy-egy érdekes fajta, például a *Bonanza*, ami „törpe gombóc” koronájával és ehető gyümölcsével mind a balkonon termesztők, mind a kis kerttel rendelkezők örömeire szolgálhat.

A *Pumiselect®* nehezebben beszerezhető extra fajhibridalany, a *Wavithoz* hasonlóan törpítő hatású. Jó a kompatibilitása a kajszival, a szilvával és az őszibarackkal is! Ezt az alanyt csak próbálgattuk Magyarországon, nem terjedt el. Igaz, hogy akkor még nem volt igény kis növekedésű oltványokra egyik faj tekintetében sem. Viszont, ha most igény keletkezik

Törpe körte és kajszifajta balkon programból

rá, újra elő lehet venni! A *Pumiselect®* sem sarjadzik, dugványozással szaporítható, megbízható törpésítő alany mindhárom említett csonthéjas faj esetében.

A *Pumiselect®* hiányában még a *St. Julien GF655/2* féltörpe alany érhető el, ha ritkán is, olasz merisztémaszorításból. Rajta a fák korán termőre fordulnak és jó termőképességűek lesznek. A fákat a gyökérzet megfelelően rögzíti a talajban. Az őszibarackokkal és a nektarinokkal is jó az affinitása.

Összefoglalva tehát, minden csonthéjas faj esetében van lehetőségünk kisebb fákat nevelni, noha az oltványok beszerzése nem egyszerű. Bizunk benne, hogy az árudákban felmerülő egyre nagyobb igény hatására elindul egy folyamat és beszerezhetővé válnak a csonthéjasok is féltörpe és törpe alanyokon.